Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

36 812 Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2026)

Nr. 131 **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 juni 2026

Transparantie van informatie en bestuur is voor mij een groot goed. Transparantie helpt belastingplichtigen te begrijpen waarom beslissingen worden genomen, welke rechten en plichten zij hebben en hoe belastingregels worden toegepast. Daarnaast draagt transparant bestuur bij aan rechtszekerheid, gelijke behandeling en democratische controle.

De invoering van artikel 66a AWR, voortvloeiend uit het amendement Omtzigt c.s.[1], vormde een belangrijke stap naar meer transparantie voor burgers en bedrijven door een recht op inzage in het eigen fiscale dossier te introduceren. Met de Wet stroomlijning fiscaal inzagerecht[2] is dit inzagerecht vervolgens aangepast om de uitvoerbaarheid ervan te verbeteren.

Het doel dat met het inzagerecht nagestreefd wordt, onderschrijf ik volledig. Transparantie over het handelen van de overheid draagt bij aan een betere positie van belastingplichtigen, vergroot de uitlegbaarheid van besluitvorming en versterkt het vertrouwen in de overheid. Het fiscaal inzagerecht past daarbij ook binnen een bredere ontwikkeling waarin de Belastingdienst werkt aan meer openheid en toegankelijkheid van informatie. Enkele voorbeelden zijn de vooraf ingevulde aangifte (VIA), het geanonimiseerd publiceren van kennisgroepstandpunten en het publiceren van beleidsbesluiten met het oog op rechtsgelijkheid en rechtszekerheid.

Een zorgvuldige en uitvoerbare invoering van het fiscaal inzagerecht vraagt tegelijkertijd om een realistische benadering van de uitvoerings-

[1] Kamerstukken II 2023–2024, 36 418, nr. 110.

[2] Het bij koninklijke boodschap van 16 september 2025 ingediende voorstel van wet tot wijziging van de Algemene wet inzake rijksbelastingen en enkele andere wetten in verband met het stroomlijnen van het fiscale inzagerecht (Wet stroomlijning fiscaal inzagerecht) (Kamerstukken 36 816).

kst-36812-131
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

opgave om de informatie de komende jaren op een goede manier te kunnen ontsluiten. Vanuit het hierboven geschetste belang van transparantie licht ik in deze brief toe wat de Belastingdienst doet en gaat doen om het inzagerecht stapsgewijs in te voeren en wat daarvoor nodig is. Met een duidelijk doel: zodat burgers en bedrijven hun fiscale dossier zo spoedig mogelijk en op een verantwoorde wijze kunnen inzien, rekening houdend met de beschikbare capaciteit en uitvoerbaarheid.

Inzage Fiscaal Dossier: wat is de opgave?

Zoals toegelicht in de Kamerbrief van 20 januari 2025[3] was het oorspronkelijke plan voor de implementatie van het fiscaal inzagerecht om uiterlijk begin 2026 een addendum bij de Uitvoeringstoets op te stellen en om in de loop van dit jaar tot de eerste inzage over te gaan. In aanloop naar de uitrol van het Inzage Fiscaal Dossier heeft de Belastingdienst daarom een technische pilot voor een eerste versie van een digitaal inzageportaal voor het belastingmiddel «inkomstenbelasting (niet-winst)» uitgevoerd. Ik neem uw Kamer graag mee in de bevindingen.

Momenteel is de informatie van het fiscale dossier waarmee de behandelaar bij de Belastingdienst werkt versnipperd; er is geen centrale dossiervorming. Informatie wordt geraadpleegd en vastgelegd in tientallen niet aan elkaar gekoppelde systemen. Daarnaast worden ook interne memo's, berekeningen en verslagen opgesteld en is sprake van intern en extern e-mailverkeer, dat niet centraal wordt opgeslagen. Actieve vorm van ontsluiting, die volgt uit de Wet stroomlijning fiscaal inzagerecht, brengt met zich mee dat voornoemde stukken handmatig beoordeeld moeten worden, om te bepalen of deze aan de norm «op de zaak betrekking hebbende stukken» voldoen. Daar komt bij, dat ook per geval handmatig dient te worden beoordeeld of gegevens al dan niet gedeeltelijk moeten worden afgeschermd vanwege gewichtige redenen, bijvoorbeeld om de privacy van andere belastingplichtigen of belastingdienstmedewerkers te beschermen. Dit alles maakt de uitvoering van het inzagerecht in deze vorm voor de Belastingdienst zeer moeilijk.

Naar aanleiding van deze bevindingen is besloten tot het uitvoeren van een Gateway Review (bijlage 1). Dit is een interdepartementaal instrument om te toetsen of een project op de juiste koers ligt voor een succesvolle implementatie. De Gateway Review heeft een aantal belangrijke aandachtspunten blootgelegd, waaronder de noodzaak om duidelijk vast te stellen wat onder transparantie wordt verstaan en welke reikwijdte en implicaties de opgave met zich meebrengt. Deze punten bevestigen samen met de eerder genoemde bevindingen van de Belastingdienst, de noodzaak om de uitdagingen rond het fiscaal inzagerecht anders te benaderen. Niet als een technische opgave, maar als een fundamentele verandering in de manier waarop de Belastingdienst werkt. Medewerkers zullen tijdens de behandeling die ze verrichten bezig moeten zijn met de opbouw van een inzichtelijk fiscaal dossier. Daarom heb ik de Belastingdienst gevraagd om een realistische route voor implementatie uit te werken en heb ik besloten om het addendum bij de Uitvoeringstoets op dit moment nog niet op te stellen.

Realisatie van de inzage in het fiscale dossier

Aangezien het inzagerecht een complete veranderopgave voor de hele organisatie is, acht ik een stapsgewijze implementatie verstandig. De uitgangspunten zijn dan ook om het fiscale dossier gefaseerd op te bouwen en completer te maken, en om zoveel mogelijk aan te sluiten bij

[3] Kamerstukken II, 2024–2025, 36 602, nr. 151

de bestaande en reeds geplande ontwikkelingen in het IV-portfolio van de Belastingdienst, conform de motie Van Eijk/Grinwis[4]. Het uiteindelijke doel van het inzagerecht is om tot een situatie te komen waarbij vanaf het eerste moment wordt gewerkt aan gestructureerde, extern gerichte en ontsluitbare dossiervorming. Openbaarmaking van dossiers zal vervolgens slechts een beperkte extra stap zijn.

In het programma «Keuze digitaal» worden reeds goede stappen gezet richting de digitalisering van massale communicatie. Met dit programma komen beschikkingen, uitnodigingen, herinneringen en ingediende stukken conform huidige planning tot 2030 stapsgewijs beschikbaar in het inzageportaal MijnBelastingdienst (Zakelijk). Zo wordt overzicht in besluiten en ontvangen en verzonden communicatie gegeven. Het programma legt een basis voor inzage in het fiscaal dossier. Het is daarnaast nodig om nieuwe informatiesystemen te ontwikkelen, waarmee informatie over het behandelproces ontsloten wordt op MijnBelastingdienst. Het gaat dan om het vastleggen van het verloop van dit behandelproces zowel aan de kant van de Belastingdienst als aan de kant van burgers en bedrijven.

De implementatie zal een fasering volgen per belastingmiddel en per documenttype. De Belastingdienst start vanaf heden tot en met 2029 met het ontsluiten van de zogenoemde massale stromen op het inzageportaal zoals standaardbrieven en automatische berichten. Dit breidt de Belastingdienst vervolgens uit met informatie uit de individuele behandeling van een dossier, zoals de behandeling van een aangifte. In zijn algemeenheid geldt dat de Belastingdienst prioriteit geeft aan het tonen van informatie die belastingplichtigen beter inzicht geeft in het beoordelingsproces bij de behandeling van hun dossier. In de volgende tabel ziet u grofmazig de voorgenomen gefaseerde invoering per belastingmiddel inclusief een indicatief overzicht van stukken. De planning zal afhankelijk zijn van andere lopende IV-trajecten en tussentijdse deadlines. In de tweede helft van 2026 wil ik u een meer gedetailleerde routekaart van de verdere implementatie aanbieden.

Planning	Fase	Type gegevens	Belastingmiddel
2026 **2027–2028**	Fase 1: inzicht in formele communicatie	– Massale uitgaande berichten (gefaseerd per belastingmiddel), hierbij valt te denken aan beschikkingen, aanslagen, formele brieven en ingediende formulieren	Omzetbelasting Autoheffingen, loonheffingen, vennootschapsbelasting, schenk- en erfbelasting Inkomstenbelasting
2029 **2029 t/m 2031**	Fase 2: inzicht in de onderbouwing van besluiten	– De aanleiding voor beoordeling; – Het verloop van een zaak: welke stappen zijn gezet en welke zaakinformatie daarbij is gebruikt; – Kennisintensieve kantoorbrieven, met feitelijke en vaktechnische onderbouwing.	Voor alle bovengenoemde belastingmiddelen
2032 e.v.	Fase 3: inzicht in integraal en samenhangend dossier	– Interne zaakstukken; – Waar nodig met een rijkere en completere onderbouwing van besluiten; – Een beter herleidbare samenhang tussen gebruikte informatie en gemaakte keuzes.	Voor alle bovengenoemde belastingmiddelen

NB: De verschillende fases overlappen met elkaar. De tabel geeft per fase aan waar het zwaartepunt zit in de tijdlijn.

[4] Kamerstukken II 2025/26, 36 812, nr. 78.

De hiervoor genoemde benadering moet ertoe leiden dat burgers en bedrijven stap voor stap inzage krijgen in een steeds volledigere en samenhangender fiscaal dossier. Dat brengt mij tot de uitvoering van de motie van Dijk c.s.[5] die oproept tot een aanvullend inzagerecht, waarbij de nodige waarborgen in acht worden genomen. Deze waarborgen zien op de uitvoerbaarheid van een dergelijk aanvullend inzagerecht, bijvoorbeeld duidelijke afbakening tot een specifieke aangelegenheid of stuk, een gefaseerde invoering, een langer beslistermijn, geen terugwerkende kracht en eventueel een aangepaste proceskostenvergoeding om aanzuigende werking op commerciële procespartijen te voorkomen.

Gelet op het tijdpad, wil ik in het lopende proces tot steeds volledigere inzage zoals bedoeld in artikel 66a AWR bekijken waar mogelijkheden bestaan tot het creëren van een grondslag voor uitbreiding van het fiscaal inzagerecht. In deze fase kan worden onderzocht waar het aanvullend inzagerecht op zou moeten zien en welke waarborgen nodig zijn. Ook kunnen we dan zien of een aanvullende rechtsingang nodig is, of dat dit met een eventueel bezwaar tegen de aanslag mee kan lopen. Om dit goed in beeld te krijgen is noodzakelijk dat ervaring wordt opgedaan met de uitvoering van artikel 66a AWR. Naarmate burgers en bedrijven inzage krijgen in een steeds volledigere en samenhangender fiscaal dossier, kan gerichter worden bezien waar een mogelijke lacune zit, zodat het aanvullend inzagerecht die zou kunnen opvullen. De gefaseerde inwerkingtreding biedt hiervoor de ruimte.

Kosten en prioritering IT-portfolio

Met de invoering van het fiscaal inzagerecht zijn kosten gemoeid. Die kosten hebben betrekking op de realisatie van het behandelplatform, doorontwikkeling van het inzageportaal en mensuren aan de kant van de Belastingdienst. Documenten zullen geautomatiseerd aan het portaal worden toegevoegd. Daarnaast zal handmatig werk altijd noodzakelijk blijven. Welke capaciteit hiervoor nodig zal zijn, is pas in te schatten wanneer het behandelplatform is ontwikkeld. Dit zal uit het addendum bij de Uitvoeringstoets moeten blijken.

Bij het indienen van het amendement en het artikel 66a AWR is door de Kamer geen financiële dekking voorzien. Daarom worden de kosten zoveel mogelijk ingepast binnen het IV-portfolio. De vrije ruimte in het IV-portfolio dicteert daarmee het tempo waarin het fiscaal dossier ontwikkeld en geïmplementeerd kan worden. Zoals mijn ambtsvoorgangers en ik al vaker met uw Kamer hebben gedeeld[6], is de druk op het IV-portfolio van de Belastingdienst momenteel hoog en is de (vrije) ruimte daarom beperkt. Dit ondersteunt mijn keuze voor een stapsgewijze ontwikkeling.

Het fiscaal inzagerecht bij de Douane

Het fiscaal inzagerecht raakt naast de Belastingdienst ook de Douane. Voor de Douane is dit inzagerecht alleen van toepassing op accijns en verbruiksbelasting. Ik acht het echter geoorloofd om deze rijksbelastingen uit te zonderen van dit inzagerecht. Ik licht dit besluit graag toe.

Bij het type aangiftebelastingen waar bij de Douane sprake van is, beschikt de belastingplichtige over een andere informatiepositie. Deze levert zelf de meeste informatie aan, waardoor het dossier vooral bestaat uit door de belastingplichtige zelf verstrekte gegevens. Het fiscaal

[5] Kamerstukken II, 2025–2026, 36 812, nr. 84
[6] Kamerstukken II 2023–2024, 36 418 nr. 131, Kamerstukken II 2024/25, 36 602, nr. 151.

inzagerecht zal in deze gevallen de informatiepositie van belastingplichtigen veelal niet veranderen. Ook geldt het fiscaal inzagerecht niet voor alle heffingen waarop de Douane toezicht houdt, zoals de douanerechten. Dat verschil in toepassing van het fiscaal inzagerecht binnen één uitvoeringsorganisatie maakt de implementatie complex en kan zorgen voor onduidelijkheid bij belanghebbenden. Zo valt bijvoorbeeld accijns bij invoer niet onder dit fiscaal inzagerecht, terwijl accijns die binnen Nederland wordt geheven daar wel onder valt.

Het uitzonderen van accijns en verbruiksbelasting van het fiscaal inzagerecht betekent niet dat de Douane niet inzet op het verder verbeteren van de informatiepositie en rechtsbescherming van belastingplichtigen. Hier is al veel aandacht voor. Zo zet de Douane stappen met het opstellen van duidelijke voornemenbrieven, verwijzing naar relevante stukken en betere dossieropbouw. De IBTD heeft zeer recent een onderzoek naar rechtsbescherming bij de Douane afgerond. De Douane analyseert de resultaten van dit onderzoek en benut deze actief om de rechtsbescherming en informatiepositie van belastingplichtigen verder te versterken.

Het uitzonderen van accijns en verbruiksbelasting van het fiscaal inzagerecht vergt een beperkte wijziging van het Uitvoeringsbesluit Algemene wet inzake rijksbelastingen 1964, waarbij uitsluitend deze rijksbelastingen worden verwijderd uit het nog niet in werking getreden artikel 5b (letters a en s).

Aangezien accijns en verbruiksbelasting worden uitgezonderd, geldt voor de Douane dat er geen dekking nodig is voor de implementatie- en uitvoeringskosten. Dit zou ten koste gaan van andere Douaneprioriteiten.

Tot slot

Transparantie richting burgers en bedrijven zal de komende jaren een speerpunt blijven voor de Belastingdienst. Met de voorgestelde aanpak geeft de Belastingdienst invulling aan de uitvoering van de Wet stroomlijning fiscaal inzagerecht, op een wijze die gericht is op een beoogd uitvoerbaar en duurzame inrichting van het fiscaal inzagerecht, met bestaande initiatieven en ontwikkelingen binnen het IV-portfolio als uitgangspunt. Burgers en bedrijven verdienen het om te weten waar ze aan toe zijn. Ondanks de uitdagingen zie ik het traject om inzicht in het fiscale dossier te implementeren als een kans om onze transparantie zichtbaar te verbeteren.

De Staatssecretaris van Financiën,
E. Eerenberg